

Förord

Detta är ett specialnummer av Nordisk socialrättslig tidskrift som är ett resultat av den Nordiska barnrättskonferens som ordnades av Barnrättscentrum vid Juridiska fakulteten, Stockholms universitet under hösten 2021. Det var den tredje konferensen inom det Nordiska barnrättsliga nätverk som kollegor i Oslo först anordnade hösten 2017, varefter kollegorna i Aalborg bjöd in till en uppföljande konferens år 2018. Konferensen i Stockholm, vars övergripande tema var *Barnrättens bredd och gränser inom och utom rättsvetenskapen med särskilt fokus på teori och metodfrågor* skulle ha ägt rum i juni 2020, men flyttades fram på grund av pandemin och ordnades till sist digitalt uppdelat på fem tillfällen, en heldag och fyra halvdagar, under hösten 2021.

Utöver det inledande tillfället som ägnades åt övergripande barnrättsvetenskapliga frågor genom två key note-anföranden samt doktorandpresentationer på en rad olika teman, fokuserade de senare halvdagarna på följande teman: Barnets bästa, barnets rättigheter och andra intressen (8 september), Barnrätten i ett tvärvetenskapligt landskap och betydelsen av empiri i barnrätten (13 oktober), Barn, föräldrar och konflikt (10 november) och Rättsteoretiska frågor inom barnrätten (8 december).

Konferensens bidrag och diskussionerna som följde visade tydligt hur barnrätten i Norden har utvecklats under de senaste decennierna och många presentationer berörde frågor om barnkonventionens ställning och påverkan på lagstiftning och tillämpning inom olika sektorer

och rättsområden i de nordiska länderna, men också utmaningar med förverkligandet och respekterandet av barns rättigheter på 2020-talet. Rättsfrågor och rättsområden som berördes var exempelvis barns rättigheter i institutionsvård, socialtjänst, skola och i förhållande till föräldrarätten samt straffrättsliga aspekter.

En övergripande reflektion över den forskning som presenterades och frågorna som diskuterades under konferensen är att barnrättsforskningen i Norden i mycket hög grad anknyter till socialrättsliga teman med tydlig koppling till välfärdsstatliga utmaningar. Det finns många likheter i de nordiska länderna, men också intressanta skillnader som diskussionerna på konferensen fångade. Exempelvis återkom diskussioner om barnskyddssystemen i de olika länderna och det kunde konstateras att reformer genomförts i alla länder, men att dessa pekar i något olika riktningar. Det är intressant inte minst med tanke på att systemen i hög grad har att beakta samma internationella utgångspunkter i barnkonventionen och Europakonventionen. Detta visar även på barnrättens bredd och variation. De olika historiska och kulturella parametrarna har onekligen betydelse för hur barnrätten tolkas och tillämpas – något som blev tydligt under barnrättskonferensen.

Ett övergripande konstaterande under konferensen var att barns rättigheter diskuteras mer än någonsin i Norden och att frågorna ofta är politiskt laddade på olika sätt, men att diskussionen i den kontexten ofta är både förenklad och motsägelsefull. Barns rättigheter används inte sällan som argument för reformer utan fördjupad analys och diskussion om vad problemen egentligen är och hur goda livsförhållanden för barn och unga bäst uppnås. En reflektion är därmed att rättsvetenskaplig forskning inom barnrättsfältet idag har en särskilt viktig roll att fylla. Vi kan som rättsvetare med inriktning på juridik som rör barn och barns rättigheter bidra med analys av vilka krav som barnkonventionen och andra internationella människorättsdokument egentligen ställer, men också att kritiskt granska gällande rätt och reformförslag i nationell rätt. Nordiska forskningssamarbeten och jämförelser kan här vara viktiga för att vidga perspektiven samt bredda och fördjupa analysen, inte minst av vad som är lämpliga rättsliga lösningar på olika problem.

I en tid där barnrätten är viktig ställs särskilt stora krav på att vår forskning är relevant och gedigen. Vi som barnrättsligt inriktade forskare

har ett stort ansvar. I detta ligger att självkritiskt granska vad det är vi gör och varför, att fundera över vad barnrättens grunder och kärna är och hur ämnet kan utvecklas, bland annat för att möta det stora behov av rättsvetenskaplig kunskap som behövs i samhället idag. Det har därför varit angeläget att ge ut detta specialnummer efter konferensen, innehållande artiklar som på olika sätt tar sig an barnrättsligt aktuella frågor som visar på såväl barnrättens vidd som djup.

I detta nummer publiceras tre peer-reviewade artiklar. Den första som har titeln *Et kompleksitetsteoretisk perspektiv på børneretten* är skriven av Bente Adolphsen och Peter Vangsgaard från Danmark. Som titeln indikerar tar sig denna text an frågor om hur barnrätten kan ses genom detta teoretiska perspektiv och är därigenom ett välkommet bidrag till barnrätten. Det andra bidraget, *For mye av det gode – anvendelse av forholdsmessighetsprinsippet når barnevernet skal hjelpe*, är skrivet av Julia Köhler-Olsen och handlar om det norska barnskyddssystemet. Tidskriftens tredje bidrag har titeln *The child's right to information on sensitive topics – ensuring a child-rights approach by balancing the right to information and the best interests of the child*. Detta är skrivet av Mona Martnes från Norge. Även dessa två bidrag tar sig an centrala och viktiga frågor på ett gediget och intressant sätt. Det är ett nöje att kunna publicera artiklar som på olika sätt utvecklar barnrätten.

Vi hoppas att kunna ge ut fler specialnummer framöver och välkomnar därför bidrag även till nästa inlämning av tidskriften, dvs. den 31 oktober 2022. Vår tanke är att författare på olika sätt ska låta sig inspireras av diskussionerna vid konferensen, men också därefter pågående samtal mellan oss barnrättsvetenskapligt inriktade forskare i de nordiska länderna. Även bidrag från forskare som inte deltog vid konferensen är välkomna.

Avslutningsvis vill vi passa på att tacka för engagemanget i det Nordiska barnrättsliga nätverket. Under de senaste åren har vi sett hur samarbeten inletts och utvecklats och hur kunskap och erfarenhet utbyttts i olika forum, vilket är både givande och glädjande. Publiceringsprocessen är i sig ett samarbete mellan oss forskare. Precis som i ”vanliga” nummer av NST innebär peer review-granskningen att två anonyma personer granskar likaledes anonyma bidrag före publicering. Vi är alltså beroende av att en ganska stor mängd personer lägger ner arbete på själva granskningen och för detta är vi som redaktörer mycket tacksamma.

Det är bland annat genom granskning av varandras texter utvecklar vi barnrätten i Norden.

Vi ser fram emot fortsatta samtal och samarbeten. Det är med glädje vi kan meddela att kollegorna i Finland tar över stafettpinnen och ordnar en nordisk barnrättskonferens i Helsingfors i juni 2023. Vi hoppas att många av oss möts där!

God läsning!

Stockholm juli 2022

Pernilla Leviner och Kavot Zillén

Denna digitala version är nedladdad från lawpub.se

Den licens som tillämpas för de verk som finns på lawpub.se är Creative Commons CC BY-NC 4.0. Licensvillkoren måste följas i sin helhet och dessa finner du här:

<https://creativecommons.org/licenses/bync/4.0/legalcode.sv>

Sammanfattningsvis innebär licensen följande:

Tillstånd för användaren att

- Kopiera och vidare distribuera materialet oavsett medium eller format
- Bearbeta och bygga vidare på materialet

Villkoren för tillståndet är

- Att användaren ger ett korrekt erkännande, anger en hyperlänk till licensen och anger om bearbetningar är gjorda av verket. Detta ska göras enligt god sed.
- Att användaren inte använder materialet för kommersiella ändamål.
- Att användaren inte tillämpar rättsliga begränsningar eller teknik som begränsar andras rätt att göra något som licensen tillåter.

Se även information på

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.sv>